

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 30 ноември 2018 г.
(OR. en)

14302/1/18
REV 1

SAN 403
PHARM 59

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Заседание на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 7 декември 2018 г. Разглеждане на въпроса за колебанията относно ваксинацията на равнище ЕС и на национално равнище: предизвикателства и възможности в един цифровизиран свят — Обмен на мнения

Приложено се изпраща на делегациите бележка от председателството с оглед на публичния обмен на мнения по „Разглеждане на въпроса за колебанията относно ваксинацията на равнище ЕС и на национално равнище: предизвикателства и възможности в един цифровизиран свят“, който ще се проведе по време на заседанието на Съвета (Заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси), насрочено за 7 декември 2018 г. За да структурира обмена на мнения, председателството изготви списък с три въпроса, изложени в края на текста.

Разглеждане на въпроса за колебанията относно ваксинацията на равнище ЕС и на национално равнище:

предизвикателства и възможности в един цифровизиран свят

КОНТЕКСТ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ваксинацията е едно от най-големите постижения в областта на общественото здравеопазване през 20-и век, което подпомогна пълното премахване на едрата шарка, както и елиминирането на полиомиелита, и доведе до значително намаляване на проблемите, произтичащи от широко разпространени в миналото болести като дифтерит и тетанус. Въпреки че е налице широк научен консенсус за това, че ваксинацията е един от най-важните и ефективни начини за превенция, които съществуват в съвременната медицина, предотвратимите чрез ваксинация болести са все по-голяма заплаха за общественото здравеопазване в повечето части на Европа. Има различни причини за това разминаване между теоретичните знания и практическото им прилагане, като една от тях е нарастващите колебания относно ваксинацията. Днешните комуникационни и информационни технологии, които дават възможност за бързо и лесно разпространение на всички видове съобщения, включително погрешна информация за ваксините и ваксинацията, могат да доведат до безпокойство във връзка с ваксинацията. Същевременно бързото развитие в тази област би могло, от друга страна, да допринесе за по-успешното насърчаване на здравословния начин на живот и профилактиката на болестите.

Колебания относно ваксинацията и намаляване на доверието

Погрешните схващания относно ваксинацията са изместили общественото внимание от ползите от ваксинацията към недоверие в науката и страх от възможни нежелани реакции. Зад нарасналите колебания стоят редица фактори, като може би дори не всички от тях са все още осъзнати. Тъй като болестите, предотвратими чрез ваксинация, са намалели благодарение на рутинната ваксинация в миналото, гражданите вече не отчитат, че такива болести биха могли да бъдат животозастрашаващи. Поради това те не са достатъчно осведомени за жизненоважната роля на ваксинацията за спасяването на живота на хората, както и за рисковете от липсата на ваксинация. Някои от другите действащи фактори са липсата на надеждна информация, а в някои случаи — и недоверие в източниците на наличната информация; по-ниския праг на приемане на потенциалните рискове, свързани с ваксините, които се прилагат на здрави лица (по-специално деца), липсата на разбиране на индивидуалните ползи от ваксинацията спрямо ползите за общността, както и споровете в медиите, подхранвани от погрешна информация относно безопасността на ваксините. Комуникационните технологии, които дават възможност за бързо и лесно разпространение на съобщенията и за постоянен достъп до потенциално недостоверна информация чрез интернет, са осигурили много нови платформи, които ускоряват разпространението на тревожност и погрешна информация относно ваксините и ваксинацията. В редица държави — членки на ЕС, набират популярност групи против ваксините, подкрепяни от социалните и стандартните медии, и започват да оказват влияние върху общественото мнение и политиката.

В неотдавна публикуван доклад относно Състоянието на доверието във ваксините в ЕС¹ се посочва, че макар и мнозинството от гражданите в ЕС все още вярва във важността, ефективността и безопасността на ваксините, доверието във ваксините в европейския регион на СЗО е по-ниско, отколкото в други региони, и редица държави са преживели големи кризи на доверието през последните 20 години, което може би донякъде обяснява унищожителните епидемии на морбили в някои държави — членки на ЕС.

¹ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/vaccination/docs/2018_vaccine_confidence_en.pdf

Последици от недостатъчното ваксинационно покритие

Като цяло ваксинационното покритие се различава значително сред държавите — членки на ЕС, като много от тях не успяват да спазят целта за 95% покритие, което е необходимо, за да се гарантира колективният имунитет за морбили. Като отчетлив пример, само шест държави от ЕС/ЕИП са постигнали най-малко 95% ваксинационно покритие и за двете дози ваксина срещу морбили през 2017 г.²

В резултат на това редица държави — членки на ЕС, понастоящем са изправени пред безпрецедентни огнища на предотвратими чрез ваксинация болести. Само през 2017 г. над 14 000 души в ЕС са се разболели от морбили — повече от три пъти повече в сравнение с броя на случаите, докладвани през 2016 г. През последните две години над 57 души са починали от морбили и двама от дифтерия. Европа не успява да ликвидира болестта морбили в съответствие с договорените цели на СЗО.

Друга последица от недостатъчното ваксинационно покритие е, че опасността от повторно въвеждане на полиовируса в ЕС се запазва, като излага на риск статута на Съюза като свободна от полиомиелит зона.

Всяка година в ЕС се регистрират около 33 000 случая на рак на маточната шийка и около 15 000 смъртни случаи от тази форма на рак³. Повечето случаи на рак на маточната шийка са причинени от заразяване с човешкия папиломен вирус (HPV)⁴. Броят на заразените с HPV би могъл да се намали драстично чрез ваксиниране срещу HPV^{5,6}.

² <https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/vaccination-coverage-second-doses-measles-containing-vaccine-country-eueea-2017>

³ <https://ecdc.europa.eu/en/human-papillomavirus/factsheet>

⁴ <https://www.scirp.org/journal/PaperInformation.aspx?paperID=84214>

⁵ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/vaccines-and-immunization/news/news/2018/10/hpv-vaccination-protecting-girls-now-from-cervical-cancer-in-their-future>

⁶ <https://www.uptodate.com/contents/human-papillomavirus-vaccination>

РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРЕПЯТСТВИЯ ПРЕД ЕФЕКТИВНОТО ВАКСИНАЦИОННО ПОКРИТИЕ И НА БЛАГОПРИЯТСВАЩИТЕ ГО ФАКТОРИ

Като първа стъпка към справянето с ниското равнище на ваксинационно покритие е важно да се разберат механизмите, които доведоха до ниския процент на приемане на ваксини в Европа.

Според неотдавна публикуван доклад за организацията и предоставянето на услуги за ваксинация в ЕС⁷ държавите членки докладват, че колебанията относно ваксинацията са едно от основните препятствия пред ефективното ваксинационно покритие срещу морбилите и пред ефективното прилагане на програмите за ваксинация на деца. Други отчетени препятствия пред ефективното ваксинационно покритие срещу морбилите са неспособността за обхващане на уязвими групи от населението, липсата на информираност на обществеността като цяло, недостатъчното обучение или колебанията относно ваксинацията сред здравните специалисти, организацията, предоставянето и финансирането на услуги за ваксинация, краткосрочният недостиг на ваксини и липсата на електронни национални и международни ваксинационни регистри. Някои от мерките за противодействие, посочени в доклада, са включването на ваксинация срещу морбили във финансираните с публични средства здравни услуги, кампании за повишаването на осведомеността и използването на система за наблюдение, чрез която да се следи ваксинацията.

Що се отнася до ваксинацията на възрастните срещу грип, сред основните препятствия срещу ефективното ваксинационно покритие държавите членки посочват липсата на информираност на обществеността като цяло, като хората не осъзнават възможните тежки последици от заразяването, и свързания въпрос за колебанията относно ваксинацията/движенията срещу ваксинацията, както и преките плащания. Фактор, благоприятстващ ефективното ваксинационно покритие срещу грип, който посочват държавите членки, са медийните кампании за повишаване на осведомеността на населението като цяло и сред здравните работници.⁷

⁷ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/vaccination/docs/2018_vaccine_services_en.pdf

Сред основните фактори, оказващи влияние на приемането на ваксини, установени в неотдавна публикувания доклад на експертна комисия относно ефективните начини за инвестиране в здравето⁸, са, в положителен аспект — достъп до надеждна информация относно ваксинацията, излагане на въздействието на положителни медийни съобщения, изграждане на доверие в институциите и доставчиците, както и изграждане на увереност във ваксинацията, а в отрицателен аспект — излагане на въздействието на слухове и митове, които подкопават доверието към ваксините и неспособност на някои доставчици на здравни услуги да оборят тези митове и да предоставят основано на доказателства становище.

Един от факторите, които понастоящем променят и въздействат върху здравеопазването като цяло, и поради това засягат и ваксинационния сектор, е текущата цифровизация на сектора на здравеопазването. В областта на ваксинацията едно от основните постижения на цифровизацията е разработването на електронни информационни системи по въпросите на имунизацията, които бяха въведени от осем държави членки на национално равнище и от много повече на поднационално равнище до края на 2016 г.⁹. Тези системи имат висок потенциал за подобряване на публичните доставки на ваксини чрез оптимизиране на качеството на данните относно равнищата на покритие и способстване за откриването на пропуски и не добре обслужени групи от населението що се отнася до ваксинацията. Те могат да подобрят равнищата на ваксинационно покритие също и чрез предлагане на допълнителни механизми, като системи за напомняне. Използването им обаче открива нови области на конфликти на интереси и поражда необходимост от допълнително обсъждане в области като защитата на данните и индивидуалните права, етиката и съпоставимостта на системите.

⁸ https://ec.europa.eu/health/expert_panel/sites/expertpanel/files/020_vaccinationpgms_en.pdf

⁹ <https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/immunisation-systems.pdf>

ВЪПРОСИ И ТЕМИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Въз основа на гореизложеното Съветът се приканва да разгледа следните въпроси:

1. Неотдавнашно проучване¹⁰ показва, че колебанията относно ваксинацията са намалели в някои европейски държави, но са се увеличили в други. Съществуващото огнище на морбили в Европа доказва, че колебанията относно ваксините, които могат да доведат до ниско равнище на ваксинационно покритие, са значима трансгранична заплаха за здравето в Европа. Какви са причините за различията в колебанията относно ваксинацията между държавите членки и как могат да бъдат преодолените? Какви усилия са необходими за систематичната борба с колебанията относно ваксинацията и ниското равнище на ваксинационно покритие в Европейския съюз, за да се елиминира тази трансгранична заплаха за здравеопазването? Има ли някаква добра практика, която е помогнала на вашата държава членка да увеличи ваксинационното покритие? Можете ли да посочите пример за успешна мярка, която може да се приложи в друга държава членка?
2. Бързото разпространение на съобщенията и лесният достъп до информация чрез интернет осигуряват платформа на активистите срещу ваксините и затрудняват все повече обществеността да намери надеждни източници на информация относно ваксинацията. Как държавите членки могат най-добре да обединят усилията си за борба срещу погрешната информация и фалшивите новини за ваксините и ваксинацията в медиите и особено в интернет?
3. Текущото цифровизиране води до промени във всички части на системите за здравеопазване. Какви ползи и предизвикателства ще донесе цифровизацията в областта на ваксинацията и как може да спомогне за подобряването на равнищата на ваксинационно покритие?

¹⁰ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/vaccination/docs/2018_vaccine_confidence_en.pdf